

RECENZE DIAGNOSTICKÉHO MATERIÁLU

TEPO – TEST POROZUMĚNÍ VĚTÁM

Lucie Zapletalová¹

Lucie Zapletalová

Hodnocení porozumění jazykovým informacím je nedílnou součástí základní diagnostiky v každodenní praxi klinického logopeda. Test porozumění větám (TEPO) autorek G. Solné a B. Červenkové je bezesporu dlouho očekávaným standardizovaným diagnostickým materiálem, který v naší klinické praxi scházel. Tento test je dostupný v elektronické podobě na platformě publi.cz a lze jej využít jak na PC, tak i tabletu.

Za velké pozitivum lze považovat skutečnost, že test vznikl jako ryze český a nikoliv překladem zahraničních diagnostických materiálů. Zdánlivá podobnost s TROG2² je spíše inspirací pro pojetí koncepce testu, avšak jednotlivé položky jsou vytvořeny primárně v rámci gramatických specifik českého jazyka. Jak uvádějí samotné autorky v úvodu: test se snaží zohlednit i jednotlivá úskalí dosavadních dostupných testů a screeningových nástrojů (HSET³, Token test⁴, subtest Porozumění gramatické z Dg. Jazykového vývoje⁵), např. obsáhnout více variant gramatických struktur nebo eliminovat negativní vliv krátkodobé verbální paměti.

Věkové rozmezí 3–8 let nabízí dostatečně široké využití. Celkový počet 60 testových položek je rozčleněn do 15 gramatických bloků. Tyto bloky obsahují konkrétní

gramatické a sémantické kategorie (např. existence, zápor, množné číslo, porozumění předložkám, osobním, přivlastňovacím a zvrtným zámenům, komparativu přídavných jmen, instrukcím s dokonavým a nedokonavým videm, větám s tranzitivním slovosledem, vedlejším větám účelovým, vztažným, podmínkovým atd.). Testová posloupnost bloků do jisté míry kopíruje i vývoj jazykových schopností. U dětí starších 5 let se administruje všech 15 bloků, mladší děti plní jen přesně definovanou část (dětí do 4 let 8 bloků a děti ve věku 4–5 let 12 bloků). V případě neúspěchu v rámci zácvičné položky je doporučeno administrovat uvedený slovníček pojmů, kterým je možné ověřit porozumění jednotlivým základním pojmům z první části testu. Instrukce k jeho provedení jsou bohužel trochu nejednoznačné. Na druhou stranu lze ale již v začátku vyhodnotit, zda je test u daného dítěte přínosem či nikoliv. Dále je také definováno ukončovací pravidlo při opakovaném neúspěchu při samotném testování. Vyhnete se tím pádem zbytečnému testování dětí, u kterých by výsledek nebyl validní a administrování by vedlo pouze k neúčelné zátěži dítěte.

Nelze opomenout i velmi zdařilou a hezkou grafickou stránku – autorskou ilustraci testu G. Solné, která vytvořila obrázky tak, aby byly jednoznačné a dostatečně výstižné. Zvuková nahrávka instrukcí prezentuje pro všechny testované jednotné a přesné zadání. Namluvená zadání jednotlivých položek testu využívají i adekvátní prozódii, která napomáhá přesnějšímu vystihnutí dané instrukce.

V rámci statistického zpracování nechybí údaje k validitě a reliabilitě. Přínosem je také skutečnost, že sběr dat probíhal jak na skupině dětí s intaktním jazykovým vývojem, tak i na skupině dětí s potvrzenou jazykovou poruchou, jejichž

porovnání potvrzuje významný přínos testu při identifikaci jazykových obtíží u dětí. Normativní data rozdělená do skupin dle věku (u nejmladších dětí po 3 měsících, u starších nad 6 let po roce) obsahují informace jak ohledně cut off skóre pro danou věkovou kategorii, tak i tradiční percentilové rozložení s přesně definovanou interpretací jednotlivých pásem (nadprůměr, průměr, podprůměr, výrazný podprůměr). Při kvalitativním hodnocení je možné specifikovat, v jaké konkrétní oblasti gramatiky dítě nejčastěji chybí.

Samotná manipulace s testem v elektronické podobě je dostatečně intuitivní a po krátkém seznámení/vyzkoušení fungování není potřeba žádná další technická instruktáž. Výhodou elektronické verze testu je automatizace nejen samotného sečtení bodů a vyhodnocení výsledku, ale i nastavení administrovaného počtu položek dle věku dítěte. Výsledek s vyhodnocením se zobrazí v přehledném formuláři, který je možné uložit, sdílet či odeslat v PDF formátu k následnému vtištění a založení do dokumentace. Nevýhodou je nedostupnost testu při selhání techniky. Pozitivem je, že probíhají pravidelné technické aktualizace testu. Přínosná je také možnost sdílení zkušeností, dotazů apod. v rámci funkční facebookové skupiny.

Závěrem bych ráda poděkovala oběma autorkám za velmi zdařilý a přínosný materiál, který jistě využijí při poctivé komplexní diagnostice všichni z nás, kteří pracují s dětmi.

Literatura

SOLNÁ, Gabriela, ČERVENKOVÁ, Barbora. *TEPO – test porozumění větám* [online]. Brno: Code Creator, s.r.o. [cit. 18. 10. 2022]. Dostupné z: <https://publi.cz/book/520-tepo-test-porozumeni-vetam>

¹ Mgr. Lucie Zapletalová, Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem o.z., Rehabilitační oddělení, Sociální péče 3316/12A, 401 13 Ústí nad Labem, Česká republika. E-mail: lucie.zapletalova@seznam.cz

² BISHOP, D. V. M. (2003). *Test for reception of grammar. Version 2. Trog-2 manual*. London: Harcourt Assessment. 68 pp. ISBN 978-0-7491-2131-0. (9780749121310). E-book 2009.

³ GRIMM, H., SCHÖLER, H. & MIKULAJOVÁ, M. (1997). *Heidelberger Sprachentwicklungstest H-S-E-T, Heidelberský test vývoje řeči H-S-E-T*. Brno: Psychodiagnostika.

⁴ BOLCEKOVÁ, E., PREISS, M. & KREJČOVÁ, L. (2015). *Token test pro děti a dospělé*. Otrokovice: Propsyco.

⁵ SEIDLÍKOVÁ-MÁLKOVÁ G. & SMOLÍK F. (2014). *Diagnostika jazykového vývoje: Diagnostická baterie pro posouzení vývoje jazykových znalostí a dovedností dětí předškolního věku*. Praha: Grada Publishing. 438 s. ISBN: 978-80-247-4239-7.